

Oeverzwaluwen ringen

Roely Bos

FOTOS: ROELY BOS

Wilma en Rob zetten een mistnet op

Of ik zin had om die avond mee te gaan, om Oeverzwaluwen te gaan ringen. Nouja, om daarbij te zijn, het ringen werd door iemand anders gedaan. Op een groot grasveld in het Amsterdamse Bos, waar ik diezelfde middag een Wespendif aardig op de foto had gezet, en waar ik nu probeerde Boerenzwaluwen te portretteren (mislukt), werd me die vraag telefonisch door Martin Melchers gesteld. Natuurlijk ging ik mee! Weer eens iets anders dan het ringen van Slechtvalken. Toen afgelopen lente de Oeverzwaluwen (*Riparia riparia*) een plek hadden gevonden in grote zandheuveld op het laatste stukje ruig terrein aan de Ruigoordweg en al wel tweehonderd gaten hadden gegraven, bleek het toch niet zo'n fijne plek te zijn om te broeden. Een hermelijnenfamilie leek de eieren wel lekker te vinden, en moordde het nageslacht in wording of de ouders in spé uit. De Oeverzwaluwen broedden er ook wel in andere heuveltjes had ik gezien, maar de grootste groep moest zich toch als dakloos beschouwen. Dat ging Martin wat ver. Omdat hij als stadsecoloog en filmer vaak in dit gebied is, er daarom veel mensen heeft ontmoet en er door zijn aimabele houding wel een potje kan breken, kreeg hij de bestuurder van een graafmachine zo ver dat deze op aanwijzing van Martin een heuvel steil afgroef, waarbij de plint niet vergeten werd, om inklimming van de hermelijnenfamilie te ontmoedigen. De groep

Oeverzwaluwen maakte dankbaar gebruik van de geboden mogelijkheden, en groef een groot aantal gaten uit, aan twee zijden van de heuvel. De hermelijnen hebben hun dieet moeten aanpassen, ik ben bang dat de Veldleeuweriken maar weinig jongen hebben gekregen.

Die avond verzamelden we in Bij Marjan, een uitspanning vlakbij het Afvalenergiebedrijf, en maakte ik kennis met ringer Rob Moolenbeek, zijn vrouw Wilma van der Hijden en Daniël Buitenhuis, die formeel de ringer was, op leeftijd en met vele jaren praktijkervaring. Ik had Daan, zo herinnerde ik me in de loop van de avond, al eens eerder ontmoet toen hij Steenuiltjes ging ringen met Mark Kuiper, en ik meemocht. Na de koffie vertrokken we naar de Ruigoordweg. Onderweg erheen, op de fiets, zag ik nog een mystery bird. Een donker vogeltje zat op de weg en vloog de berm in toen ik naderde. Ik keek hem na en zag een spierwitte stuit. Een Tapuit!? Maar zo donker van boven? Ik keerde en wilde gaan zoeken, maar helaas helaas, geen kijker bij me, en bovendien moest ik verder. De volgende dag ben ik vergeefs wezen zoeken, maar het houdt me nog af en toe bezig.

Toen ik aankwam bij de oeverzwaluwheuvel waren er al netten uitgerold. Het is een heel karwei om die netjes neer te zetten, zeker die avond want het waaide nogal, maar met ieders hulp behalve die van mij stonden er op zeker moment toch twee, voor elke wand met hollen eentje. Er hingen meteen twee Oeverzwaluwen in die hun hol uit waren gevlogen. Andersom ging het toch wat minder makkelijk, de Oeverzwaluwen hadden het net goed in de gaten en zochten manieren om hun hol te bereiken zonder verstrikt te raken. Lang hoefden ze er niet te hangen, want na een paar minuten werden de gevangen vogels zorgvuldig en voorzichtig ontward. Het wegen van de vogeltjes (een gram of dertien) ging als volgt: op een digitaal weegschaaltje

Oeverzwaluwen proberen hun nestgang te bereiken zonder in de mistnetten te belanden

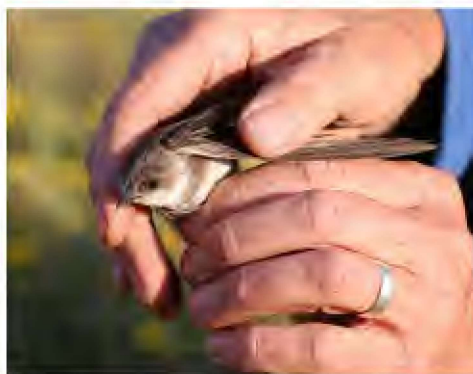
De Gierzwaluw

stonden drie buisjes van verschillende maten; met de kop naar voren werden de vogels in een van de buisjes gestopt, waarna meteen het gewicht verscheen. Na het meten en wegen, en het bekijken op ongedierte, verdwenen de Oeverzwaluwen in een groot katoenen 'leefner', om ze niet nogmaals in de mistnetten te krijgen. Waarom moeten zulke kleine vogeltjes nou geringd worden? Hun ringen zijn zo klein dat ze alleen afgelezen kunnen worden als ze nogmaals gevangen worden, want af te lezen zijn ze niet in het veld. Rob Moolenbeek beantwoordde deze vragen, die altijd weer rijzen bij de tegenstanders van het ringen, als volgt.

"In het Gooi ringen we de Oeverzwaluwen projectmatig. Jaar in jaar uit vangen we de vogels bij hun kolonies, kijken we hoe de uitwisseling is en proberen we het broedsucces vast te leggen. We hopen de vragen die daarbij gerezen zijn ooit op te lossen. In het Westelijk Havengebied is het ook een manier om de havenautoriteiten op het wetenschappelijk belang te wijzen (het ringen van vogels straalt dat uit) en op het belang van het creëren van nestgelegenheid.

Martin Melchers kan dan misschien in de toekomst een vaste broedwand bepleiten en in de tussentijd wat tijdelijke broedwanden laten graven." (RB: De laatste stukjes ruig gebied in het havengebied worden inmiddels op de schop genomen om er nog meer schoenendozen neer te zetten.) "Onze vogels worden tijdens de trek onderweg naar het zuiden (Afrika) relatief veel teruggevangen langs de kust van Zuid-Frankrijk. Mochten er complicaties optreden, dan zou je kunnen zien welke broedvogels het betreft. Als ik het idee zou hebben dat de vogels blijvend verstoord zouden worden of last zouden hebben van de ring, dan zou ik direct met ringen stoppen."

Bij de broedheuvel aan de Ruigoordweg zijn door Rob deze avond zeventien Oeverzwaluwen geringd. Ik hoop dat het ze goed gaat tijdens hun tocht naar de Sahel dit jaar.

Daniël Buitenhuis noteert alle gegevens op een ringformulier, op de hier nog weelderige vlakte